PHÁT TRIỂN NGUỒN NHÂN LỰC NGÀNH GIÁO DỤC MẦM NON TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Đặng Út Phượng, Nguyễn Thanh Huyền, Đinh Khánh Quỳnh
Trường Đại học Thủ đô Hà Nội
Nguyễn Thị Thùy Trang
Công ty cổ phần đầu tư và giáo dục Hoa Sơn Trà - Tsubaki

Tóm tắt: *Trong bối cảnh toàn cầu hóa, bùng nổ thông tin và cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, yêu cầu phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao ngày càng trở nên cấp thiết, đặc biệt trong lĩnh vực giáo dục mầm non. Giáo viên mầm non không chỉ đóng vai trò truyền thụ tri thức mà còn giữ vị trí then chốt trong việc hình thành và phát triển nhân cách trẻ em – nền tảng của nguồn nhân lực tương lai. Bài viết này tập trung phân tích thực trạng phát triển nguồn nhân lực ngành giáo dục mầm non tại Khoa Sư phạm, Trường Đại học Thủ đô Hà Nội, qua các khía cạnh: đội ngũ giảng viên, sinh viên, chương trình đào tạo, phương pháp giảng dạy, nghiên cứu khoa học và cơ sở vật chất phục vụ đào tạo. Từ đó, nhóm tác giả đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, bao gồm: Phát triển đội ngũ giảng viên đáp ứng yêu cầu đặc thù của ngành Giáo dục Mầm non; Đẩy mạnh hoạt động nghiên cứu khoa học và phát triển chuyên môn; Cải tiến chương trình đào tạo và phương pháp tổ chức dạy học; Tăng cường gắn kết giữa đào tạo và thực tiễn nghề; Nâng cao chất lượng đầu vào và quá trình rèn luyện của sinh viên ngành Giáo dục Mầm non. Những giải pháp này nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đồng thời góp phần thực hiện mục tiêu phát triển bền vững và hội nhập sâu rộng vào nền giáo dục thế giới.*
Từ khóa: *Giáo dục mầm non, đào tạo giáo viên, nguồn nhân lực, Khoa Sư phạm.*

Nhận bài ngày 15.02.2025; gửi phản biện, chỉnh sửa, duyệt đăng ngày 26.04.2025
Liên hệ tác giả: Nguyễn Thanh Huyền; email: nthuyen@daihocthudo.edu.vn

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh đất nước đang tích cực đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo theo tinh thần Nghị quyết số 29-NQ/TW và yêu cầu hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, việc phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao cho ngành Giáo dục Mầm non trở thành một nhiệm vụ đặc biệt quan trọng (Ban chấp hành Trung Ương, 2013; Đỗ Minh Cương, 2002). Giáo dục Mầm non là cấp học đầu tiên trong hệ thống giáo dục quốc dân, nơi đặt nền móng cho sự phát triển toàn diện của trẻ em – thế hệ tương lai của đất nước(Hoàng Thị Phương, n.d.). Do đó, đội ngũ giáo viên mầm non giữ vai trò then chốt, không chỉ trong việc chăm sóc, giáo dục trẻ, mà còn góp phần định hình nhân cách, phát triển năng lực và phẩm chất con người Việt Nam hiện đại (Huynh et al., 2020; Jamil et al., 2018).

Trước yêu cầu ngày càng cao của xã hội đối với chất lượng giáo dục mầm non, các cơ sở đào tạo giáo viên, đặc biệt là các trường đại học sư phạm, phải không ngừng đổi mới để đáp ứng kịp thời cả về quy mô và chất lượng nguồn nhân lực (Đỗ Minh Cương, 2001; Moloney, 2015; Nguyen & Nguyen, 2023). Là một đơn vị đào tạo giáo viên chủ lực của Thủ đô, Khoa Sư phạm – Trường Đại học Thủ đô Hà Nội đã và đang thực hiện nhiệm vụ đào tạo, bồi dưỡng giáo viên mầm non, đồng thời góp phần quan trọng vào việc cung cấp

nguồn nhân lực cho các cơ sở giáo dục trong và ngoài thành phố (Trần Thị Hà Giang, 2024).

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đã đạt được, việc phát triển nguồn nhân lực ngành Giáo dục Mầm non tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội vẫn đang đối mặt với nhiều thách thức như: chất lượng đầu vào chưa đồng đều, đội ngũ giảng viên cần tiếp tục được bồi dưỡng, cơ sở vật chất phục vụ đào tạo chưa đáp ứng đầy đủ yêu cầu đổi mới… Những vấn đề này đòi hỏi phải có cái nhìn toàn diện, phân tích thực trạng một cách khách quan và đề xuất những giải pháp đồng bộ, hiệu quả nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững và hội nhập quốc tế của ngành giáo dục nói chung, giáo dục mầm non nói riêng.

2. NỘI DUNG

2.1. Khái quát về nguồn nhân lực giáo dục mầm non tại khoa Sư phạm trường Đại học Thủ đô Hà Nội đến nay.

Khoa Giáo dục Mầm non (GDMN) trường Đại học Thủ đô Hà Nội được thành lập ngày 01/07/2012. Trong các giai đoạn Khoa Giáo dục Mầm non (GDMN) của Trường Đại học Thủ đô Hà Nội (tiền thân là Trường Cao đẳng Sư phạm Hà Nội) được thành lập ngày 01/7/2012. Trải qua các giai đoạn phát triển, đơn vị đào tạo ngành GDMN không ngừng được củng cố và mở rộng, đóng vai trò quan trọng trong sứ mệnh đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cho ngành giáo dục mầm non Thủ đô và cả nước.

Trước khi tiến hành tái cấu trúc vào năm 2019, Khoa GDMN gồm 17 cán bộ giảng viên (CBGV), được tổ chức thành ba bộ môn: Giáo dục trí tuệ, Tâm sinh lý, và Văn học – Nghệ thuật. Từ tháng 9 năm 2019 đến tháng 11 năm 2024, Trường thực hiện sáp nhập các khoa đào tạo giáo viên, trong đó Khoa GDMN được hợp nhất với các khoa Giáo dục Tiểu học và Trung học thành Khoa Sư phạm. Cơ cấu tổ chức mới gồm 6 bộ môn chuyên môn (Sư phạm Toán học, Sư phạm Ngữ văn, Sư phạm Khoa học tự nhiên và Công nghệ, Sư phạm Khoa học xã hội, Giáo dục Nghệ thuật, Nghiệp vụ Sư phạm), 1 trung tâm nghiên cứu và phát triển, cùng 1 tổ văn phòng. Tổng số nhân sự trong giai đoạn này là 73 người, trong đó có 67 giảng viên và 5 chuyên viên.

Trong thời kỳ trên, các giảng viên từng đảm nhiệm giảng dạy các học phần nền tảng cho sinh viên ngành GDMN (như Ngữ văn, Âm nhạc, Nghệ thuật…) được phân bổ về các bộ môn chuyên ngành tương ứng, trong khi các giảng viên chuyên sâu về GDMN được bố trí tập trung tại Bộ môn Nghiệp vụ Sư phạm. Việc phân tán theo chuyên môn thay vì theo ngành đào tạo đã dẫn đến một số hạn chế trong việc duy trì tính chuyên sâu và tính liên kết nội tại trong hoạt động đào tạo giáo viên mầm non.

Từ tháng 11 năm 2024, Khoa Sư phạm tiếp tục tái cấu trúc, chuyển từ mô hình các tổ chuyên môn sang mô hình các chương trình đào tạo (CTĐT). Hiện nay, Khoa có 8 chương trình đào tạo: Giáo dục Mầm non, Giáo dục Tiểu học, Sư phạm Toán, Sư phạm Ngữ văn, Sư phạm Vật lý, Sư phạm Lịch sử, Giáo dục Công dân và Giáo dục Đặc biệt. Chương trình đào tạo ngành GDMN có tổng số 20 giảng viên tham gia giảng dạy, trong đó có 7 tiến sĩ (chiếm 35%), 3 nghiên cứu sinh tiến sĩ (15%) và 13 thạc sĩ (65%); số giảng viên chính là 6 người (30%). Đội ngũ giảng viên có độ tuổi trung bình là 37,8 và tỷ lệ giảng viên nữ chiếm 95%.

Đội ngũ giảng viên tham gia giảng dạy CTĐT ngành GDMN đều có phẩm chất đạo đức tốt, chuyên môn vững vàng, tinh thần trách nhiệm cao và luôn tích cực trong các hoạt động giảng dạy – nghiên cứu – phục vụ cộng đồng. Bên cạnh lực lượng giảng viên cơ hữu, chương trình còn nhận được sự hợp tác giảng dạy từ đội ngũ giảng viên thỉnh giảng, kiêm nhiệm là các nhà khoa học, giảng viên giàu kinh nghiệm từ các trường đại học trong và ngoài Hà Nội, cùng nhiều giáo viên thực hành từ các trường mầm non công lập, bán công và quốc tế.

2.2. Sử dụng và phát triển nguồn nhân lực ngành GDMN khoa Sư Phạm

Việc sử dụng và phát triển đội ngũ giảng viên ngành Giáo dục Mầm non (GDMN) tại Khoa Sư phạm được thực hiện trên cơ sở Đề án vị trí việc làm và nhu cầu thực tiễn của các bộ môn. Hằng năm, trong kế hoạch năm học và mục tiêu chất lượng, Khoa đều xây dựng định hướng cụ thể đối với công tác nhân sự. Việc xác định nhu cầu tuyển dụng, tiếp nhận, bổ nhiệm và bồi dưỡng cán bộ, giảng viên (CBGV) được tiến hành bài bản theo quy trình: các bộ môn đề xuất nhu cầu, Hội đồng Khoa xem xét, thống nhất và trình Ban Giám hiệu phê duyệt. Sau khi được phê duyệt, Khoa tham gia đánh giá chuyên môn các ứng viên thông qua khảo sát, hướng dẫn ôn tập thi tuyển viên chức… Việc phân công, bố trí công việc sau tuyển dụng bảo đảm đúng chuyên ngành đào tạo, phát huy năng lực cá nhân.

Nhằm đảm bảo cơ cấu độ tuổi hợp lý và chuẩn bị nguồn kế cận, Chi ủy và Ban Chủ nhiệm Khoa đã xây dựng lộ trình phát triển đội ngũ, gắn với kế hoạch tuyển dụng, đào tạo và sử dụng viên chức. Các giảng viên mới được chú trọng bồi dưỡng chuyên môn, đặc biệt là bồi dưỡng đáp ứng yêu cầu của chương trình đào tạo (CTĐT). Trong giai đoạn 2016–2024, quy mô tuyển sinh của ngành GDMN tăng nhanh, dẫn đến nhu cầu nhân lực giảng dạy cũng gia tăng. Cụ thể, bảng sau thể hiện sự biến động về số lượng sinh viên và giảng viên tham gia CTĐT:

Bảng 1. Số lượng sinh viên và giảng viên tham gia CTĐT

Năm học	Số SV	Số GV của khoa tham gia CTĐT	Tổng số GV tham gia CTĐT
2016-2017	124	16	28
2017-2018	235	17	30
2018-2019	327	17	31
2019-2020	372	20	48
2020-2021	295		
2021-2022	340	20	48
2022-2023	299	20	48
2023-2024	367	20	48

Về chuyên môn, đội ngũ giảng viên được phân công giảng dạy theo hướng chuyên sâu hóa, mỗi người đảm nhận không quá 03 học phần/năm học. Công tác đào tạo, bồi dưỡng chuyên môn được tổ chức ở cấp bộ môn, trong đó giảng viên trẻ được các giảng viên có kinh nghiệm hướng dẫn trực tiếp. Trước khi tham gia giảng dạy, giảng viên cần trải qua quá trình dự giờ và trải nghiệm thực tiễn tại các cơ sở giáo dục mầm non. Hằng năm, giảng viên đều thực hiện khảo sát thực tế tại trường mầm non nhằm cập nhật thông tin, điều chỉnh bài giảng phù hợp với nhu cầu thực tế.

Trong giai đoạn 2016–2020, Khoa có 01 giảng viên bảo vệ thành công luận án tiến sĩ với sự hỗ trợ kinh phí khoảng 200 triệu đồng từ thành phố; 01 giảng viên đang hoàn tất luận án Tiến sĩ chuyên ngành Văn học thiếu nhi tại nước ngoài; 01 giảng viên đang theo học nghiên cứu sinh ngành GDMN tại Trường Đại học Sư phạm Hà Nội. Theo định hướng phát triển đội ngũ, đến năm 2025, Khoa phấn đấu có 40% giảng viên cơ hữu đạt học vị tiến sĩ và 50% giảng viên trình độ thạc sĩ tiếp tục tham gia chương trình nghiên cứu sinh.

Việc bố trí sử dụng lao động được thực hiện thông qua kế hoạch giảng dạy hằng năm. Giảng viên được thông báo kế hoạch giảng dạy trước tối thiểu một tháng và được phân công đúng với chuyên môn sâu, bảo đảm khối lượng giảng dạy từ 50% đến tối đa 150% định mức theo quy định. Trên cơ sở đó, Nhà trường phân bổ định mức lao động cho từng cá